

Høringsnotat- Levende lokalsamfunn for fremtiden — Distriktsmeldingen

Voksenopplæringsforbundet (Vofo) takker for muligheten til å komme med innspill til Meld. St. 5 (2019–2020) Levende lokalsamfunn for fremtiden — Distriktsmeldingen. Vofo er interesseorganisasjonen til de 14 offentlig godkjente studieforbundene i Norge. Studieforbundene er utdanningsinstituttet til frivillig og ideell sektor, og bidrar til organisert opplæring i og gjennom over 500 frivillige og ideelle medlemsorganisasjoner. I 2018 arrangerte studieforbundene 43 338 kurs for over en halv million deltakere over hele landet.

Opplæring i regi av frivillig og ideell sektor - studieforbundenes virksomhet

Kompetanse og utdanning, kultur, frivillighet og helse blir sammen med næringspolitikk omtalt som viktige områder som bidrar til livskraftige lokalsamfunn og distriktssentre. Vi synes det er bra at regjeringen vil satse på frivilligheten og bidra til at frivilligheten vokser fram nedenfra, friere fra politisk styring, gjennom blant annet brede og ubyråkratiske støtteordninger. Likevel mener Voksenopplæringsforbundet at meldingen mangler frivillig og ideell sektors bidrag til kompetanse og læring landet rundt. Dette representerer en viktig læringsarena som bidrar til opprettholdelse og styrking av sivilsamfunnet, regionalt arbeidsliv og til bolyst i våre regioner. Livskraftige lokalsamfunn og distriktssentre er avhengig av et sterkt og kompetent sivilsamfunn.

Frivillig og ideell sektor er en viktig partner for det offentlige innenfor flere samfunnsområder, og samfunnet er tjent med at sektoren har et systematisk og kvalitetsbevisst forhold til læring. Organisert opplæring sikrer nødvendig kompetanse til å drive og utvikle organisasjoner, det bidrar til rekruttering, og er et viktig virkemiddel for å skape deltagelse i samfunn og arbeidsliv.

Studieforbundene er en viktig drivkraft for læring og opplæring i sektoren og burde vært viet mer plass i meldingen. Studieforbundene er regulert i lov om voksenopplæring og bidrar til organisert opplæring i rundt 500 ideelle og frivillige organisasjoner. Studieforbundene gir tilskudd til kursvirksomhet, kvalitetssikring og motiverer sektoren til å drive kompetanse og opplæring.

Studieforbundene er også viktige kompetansepoltiske aktører som i dag bidrar til å løse regionale kompetansepoltiske utfordringer for næringslivet og myndigheter. Studieforbundene tilbyr kompetanse som arbeidslivet etterspør, samarbeider med partene i arbeidslivet, og har god innsikt i læringsformer for voksne og voksnes kompetansebehov. Studieforbundene bidrar også til integrering og samarbeider med kommuner om språk og samfunnskunnskap gjennom introduksjonsordningen. Fleksible strukturer og samarbeid med næringsliv og kommuner kombinert med tilstedeværelsen i lokalsamfunnene gir muligheter for raskt å fange opp kompetansebehov og justere tilbudene når etterspørselen endrer seg. Dette gir den enkelte mulighet til raskt å gå i gang med utdanning. Studieforbundene er derfor viktige bidragsytere for å motivere voksne til utdanning og dermed kvalifisere voksne til arbeidslivet. På f.eks. helsefagområdet driver studieforbund desentraliserte yrkesfag- og fagskoletilbud som gir kvalifisert helsepersonell til kommuner. Den typiske studenten er voksne ufaglærte som får anledning til å ta en utdanning nær hjemmet, som kan kombineres med jobb og familieliv.

Eksempler på studieforbundenes bidrag til regionale kompetansebehov:

- Mer enn 4000 voksne forberedte seg til eksamen på videregående skoles nivå gjennom studieforbundene i 2017
- Studieforbundene eier og driver ideelle fagskoler. På et viktig område som helse- og oppvekstfag utdanner de nær annenhver fagskolestudent
- Flere studieforbund er engasjert i bedriftsintern opplæring og tiltak knyttet til Kompetansepluss Arbeid og Kompetansepluss Frivillighet
- Faglige oppdateringskurs og etter- og videreutdanning i regi av foreninger, fagforbund og bransjeorganisasjoner som er medlemsorganisasjoner i studieforbund

- Sertifiseringskurs/autorisasjonskurs. Flere av studieforbundene driver for eksempel mesterbrevutdanning, sertifiseringer i Våtrom, Verneombud osv
- Deltidsstudier innen universitets- og høgskolefag.

For å møte framtidens kompetansebehov nasjonalt og regionalt bør det legges opp til et bredt aktørbilde slik at man kan imøtekomme ulike behov. Økt samhandling og samarbeid mellom kompetanseaktører og det offentlige er avgjørende for å lykkes i dette arbeidet. For å styrke det regionale kompetansepoltiske arbeidet mener Vofo at det bør opprettes regionale kompetansepoltiske råd etter modell fra det nasjonale kompetansepoltiske rådet.

Vofo skulle derfor gjerne sett at meldingen anerkjente studieforbundenes rolle i distriktpolitikken, og la til rette for styrking av samarbeid regionalt med blant annet studieforbundenes interesseorganisasjon Vofo. Vofo har pekt på hvordan studieforbundene kan være bidragsytere i arbeidet med livslang læring. Vi mener det framover må satses på ideelle aktører som et supplement til det offentlige utdanningssystemet

Integreringspolitikken

Skal fylkeskommunene lykkes i integreringspolitikken er de avhengige av samarbeid med frivillige og ideelle organisasjoner. Vi mener derfor distriktmeldingen burde være tydeligere i forhold til samspill mellom frivillig/ideell sektor og fylker/kommuner for å lykkes med regional og lokal integrering.

Livsoppholdsutvalget pekte blant annet på kapasitetsutfordringer i kommuner og fylkeskommuner i forhold voksenopplæring. Vi har i vårt hørings svar pekt på at studieforbund bidrar både i introduksjonsprogrammet med språkopplæring og med fagopplæring på videregående nivå, som et supplement til det offentlige tilbudet. Vi mener fylker og kommuner i mye større grad kan inngå samarbeidsavtaler med studieforbund for å kunne gi et voksenopplæringstilbud til de som trenger det. Det er viktig at innvandrere får formell yrkeskompetanse, men ikke-formell opplæring bidrar også til språkopplæring og integrering generelt. Her spiller frivilligheten en stor rolle slik at innvandrere gjennom praktiske læringsaktiviteter bygger nettverk, blir kjent med det norske sivilsamfunnet og ikke minst får vist sine ferdigheter og ressurser. Dette kunne det vært mer av. Da er det viktig at kommuner og fylker legger til rette for møteplasser mellom privat, ideell og offentlig sektor.

Vi anmoder komiteen om å vedta følgende merknader:

- Oppfordrer til styrking av studieforbundene regionalt
- Oppfordre til dialog og samarbeid med studieforbundenes interesseorganisasjon Vofo.
- Oppfordre fylkeskommunen til å nedsette kompetanseråd hvor også frivillig/ideell sektor er representert
- Oppfordre fylkeskommunene til å invitere inn ideelle kompetansetilbydere og tilbydere av ikke-formell opplæring, herunder studieforbund, i kompetansepilotene
- Oppfordre fylkeskommunen til å nedsette frivillighetsfora hvor Vofo er representert.
- Fylker og kommuner kan inngå samarbeidsavtaler med studieforbund for å kunne gi et voksenopplæringstilbud til de som trenger det.

Med hilsen

Voksenopplæringsforbundet

Rune Foshaug
Generalsekretær

Stian Juell Sandvik
Rådgiver